

'Cijfers noodzaak in onderhandelingen'

Reflectie

De Nederlandse regering wil directe steun aan boeren vervangen door een beloning voor maatschappelijke diensten. De onderhandelingen daarover in Brussel zullen moeilijk worden, voorspelt Hans van Meijl van LEI. De Europese Unie is divers en Brussel is beducht voor het inleveren van macht.

Hans van Meijl: 'De politieke werkelijkheid is dat een aantal landen heel weinig ziet in hervormingen.'

Hans van Meijl, hoofd onderzoeksveld Internationaal beleid van LEI.

'De plannen in de Nederlandse Houtskool-schets zijn voor Brussel nogal vergaand en revolutionair. Aan de andere kant zag men ook interessante kanten aan het voorstel. De Nederlandse ambtenaren zijn daarom na de presentatie teruggestuurd met huiswerk: laat maar eens zien hoe de voorstellen concreet uitpakken en hoe je zo'n systeem uitvoerbaar houdt. Wij hebben daar met een aantal deskundigen van Wageningen UR bij geholpen door de gevolgen te kwantificeren met Eururalis, een economisch-biofysisch rekenmodel voor de Europese landbouw en grondgebruik.'

Tegenstanders

'In de discussie herhalen tegenstanders van hervormingen vaak twee argumenten. Het eerste is het inkomenseffect. Tegenstanders wijzen op de lage prijzen voor voedsel en zeggen dat de boeren het hoofd nauwelijks boven

water kunnen houden. Zonder subsidie zou dat nog veel erger zijn. Onze resultaten laten echter zien dat de inkomenseffecten veel minder negatief zijn dan vaak wordt verondersteld. Bovendien gaat dit argument ervan uit dat de prijzen zo laag blijven, maar er is bijna geen econoom die dat denkt. Volgens de FAO en OECD gaan de prijzen weer stijgen. Een tweede veelgehoord argument is voedselzekerheid, de hoofdreden voor het instellen van een gemeenschappelijk landbouwbeleid in de jaren vijftig. Toen wilde Europa zelfvoorzienend worden. Lobbyorganisaties wijzen daarbij op de hoge voedselprijzen in 2008. Ik ben er niet van overtuigd dat voedselzekerheid een probleem wordt, maar stel dat je dat wel bent, dan is inkomenssteun niet verstandig. Je kunt je geld dan beter inzetten voor modernisering en meer concurrentiekracht van de landbouw. Directe betalingen aan boeren zorgen niet voor extra voedsel. Het is zelfs gevaarlijk voor de landbouw om in te blijven zetten op directe inkomenssteun. Zeker nu Europese overheden kampen met

grote tekorten op hun begroting, is een nieuwe legitimatie voor de steun nodig. Een systeem waarin je boeren beloont voor maatschappelijke diensten laat burgers veel beter zien waarom hun belastinggeld naar boeren gaat.'

Begrotingstekorten

'Veel mensen in de sector lijken niet te beseffen dat de onderhandelingen over het nieuwe budget voor de EU op een voor hen ongunstig tijdstip komen. In 2013 moet het nieuwe GLB ingaan, wat betekent dat er de komende jaren over wordt gesproken en er in 2012 definitieve beslissingen genomen moeten worden. Dat zijn precies de jaren dat Europese overheden gedwongen zullen zijn om ingrijpende maatregelen te nemen om hun financiën weer op orde te krijgen. Dat zal veel druk zetten op het budget.

Aan de andere kant is er de politieke werkelijkheid dat veel zuidelijke landen, waaronder Frankrijk en Roemenië, weinig zien in hervormingen. De steun voor Nederland is vooral te vinden in noordelijke lidstaten. Wat de zaak complex maakt, is dat de landen enorm verschillen. Oost-Europa kent veel kleine arme boeren voor wie elke euro telt. En waar wij ons bijvoorbeeld druk maken over aanleg en behoud van natuur, zijn ze in Finland en Zweden juist bang voor verbossing. Het zou daarom logisch zijn om landen een grotere vrijheid te geven om de subsidies te verdelen. Maar ook daarbij zijn voetangels en klemmen te verwachten. Je kunt je dan afvragen of er wel behoefte is aan een gemeenschappelijk beleid. Maar Brussel zal wel een centrale rol willen houden. Het worden dus complexe onderhandelingen.

De Nederlandse regering heeft een verstandige lijn gekozen. Om de kans te vergroten dat een deel daarvan wordt omgezet in Europees beleid, moet de overheid de plannen nog beter met cijfers onderbouwen om mythes te ontkrachten. Wat gebeurt er met de inkomens van verschillende groepen? Hoeveel kost de uitvoering van het systeem? Die gegevens zijn er nog niet. Maar komen die harde cijfers er niet, dan delft Nederland zeker het onderspit in het zeer complex politiek krachtenveld.'